

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

3AM602 Evaluace v kultuře

Ing. Daniel Šubrt

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- evaluace v kultuře _ stav / vývoj / situace
 - postupné zavádění
 - jako nástroj zefektivňování výdajů z veřejných rozpočtů
 - evaluace obsahuje pouze dílčí informace
 - evaluace jako politický / jiný argument
- principy 3E
 - projektové řízení
 - potřeba maximalizace výsledků při minimalizaci času a maximalizaci vložených zdrojů
 - evaluace v kultuře sleduje navíc logický rámec / aplikuje metody na sledování soft dat / komparuje ex ante / mid-term / ex post

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- kulturní projekt _ kulturní služba _ zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury
 - předmět podpory z veřejných prostředků
 - > evaluace _ zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě
- effectiveness _ účelnost _ schopnost činnosti produkovat požadovaný užitek / plnit svůj účel / dosahovat stanovené cíle / vytvářet žádoucí efekt
 - naplnění znamená, že činnost negeneruje zbytečné / nepožadované / nedůležité výstupy
 - zákon _ takové použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- efficiency _ účinnost / efektivnost / produktivita _ účinnost vložených zdrojů ve vztahu k získanému užitku
 - žádoucí je využití vstupů k dosažení maximálního objemu / kvality výstupů ve stanoveném čase
 - zákon _ takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění
- economy _ hospodárnost _ snaha vedoucí k zamezení zbytečného plýtvání prostředky
 - dosažení určeného výstupu za minimalizace nákladů / dosažení maximálního výstupu za konstantních nákladů
 - zákon _ takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- interní / externí evaluace

- impuls pro evaluaci _ interní / externí
- evaluace jako nástroj spravedlivé distribuce veřejných prostředků
 - podpora efektivnějších / výkonnějších
 - problém definování měřítek hodnot
 - relativita kvality / výkonu kultury
- evaluace jako proces / součást kulturní aktivity
 - poznává vnitřní organizaci / kontext
 - otevírá nové perspektivy
- náročnost na zdroje
- limity komparace kultury
- monitorování vs. evaluace _ výstupy vs. výsledky

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- interní evaluace
 - méně nákladná _ vhodná pro menší instituce / projekty / události
 - otázka dostatečných znalostí / dovedností / času
 - podklad pro získání veřejných prostředků
- externí evaluace
 - vhodná v případě složitější struktury / většího objemu
 - nákladnější
 - zvyšuje důvěryhodnost výstupů evaluace
- optimum _ kombinovaná evaluace _ spolupráce
 - insight / big picture

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- cíle evaluace

- stanovení evaluačních kritérií předem

- evaluace dle daných ukazatelů

- efektivní budoucí použití

- VB / Austrálie / Norsko / etc.

- ČR _ potřeba stanovovat vlastní témata / kritéria evaluace

- okruhy

- ekonomický dopad aktivit

- produkce s vysokou návštěvností

- prokazování side effects

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- podpora umělecké rozmanitosti / sociální inkluze
 - sledován program / struktura zaměstnanců / návštěvníků / zapojení menšin / etc.
 - data z průzkumů / rozhovory / skupinové diskuse
- zvyšování návštěvnosti
 - segmentace návštěvníků / ochota účasti / komunikace
 - průzkum návštěvníků / veřejnosti
 - skupinové diskuse / rozhovory / longitudinální studie
- rozvoj umělecké kvality / inovace
 - hodnocení přínosů projektů pro kreativitu / inovaci / program / umělecké kvality / partnerství / etc.
 - hloubkové rozhovory / skupinové diskuse / analýza dokumentů / případové studie / etc.

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- potenciální indikátory

- ekonomické indikátory

- přímý a nepřímý zisk na odběratele
- přínos / nákladový poměr = $\frac{\text{čisté výdaje návštěvníka} + \text{čisté výdaje na událost} / \text{čisté dodatečné investice do veřejného sektoru (granty)} + \text{čistá investice soukromého sektoru (sponzoring)}}{\text{čistý zisk na jednoho obyvatele}}$
- podíl průměrných výdajů návštěvníka na akci jednodenní / vícedenní
- průměrné cestovní výdaje návštěvníka / průměrný výdaj na přenocování
- čistý zisk na jednoho obyvatele

- environmentální indikátory

- energie spotřebovaná v místě konání
- energie spotřebovaná v dopravě (spojené s obsluhou místa konání)
- voda spotřebovaná v místě konání (provoz a odpadní vody)
- odpad vzniklý v místě konání (recyklace odpadu)

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- sociální indikátory

- vnímání dopadu na residenty ve smyslu kvality života
- % místních obyvatel, kteří se zúčastnili akce
- % zainteresovaných dodavatelů zboží a služeb z dané oblasti
- % zaměstnaných místních obyvatel
- počet místních dobrovolníků (rozvoj dovedností, společenské příležitosti, altruismus)
- množství a kvalita medializace
- hodnota znepřístupnění či omezení vyvolaná danou akcí
- hodnota ušlého zisku či ztrátě volného času vyvolaná přepravou
- vynaložené úsilí na snížení negativních externalit

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- oblasti posuzování kulturní akce
 - environmentální perspektiva
 - environmentální stopa akce
 - perspektiva místní komunity
 - zlepšení blahobytu místní komunity
 - ekonomická perspektiva
 - růst příjmů místní pokladny
 - perspektiva programu eventu
 - jedinečnost eventu
 - perspektiva managementu eventu
 - kvalita organizace a logistiky
 - socio-kulturní a edukační perspektiva
 - zvýšení kulturní povědomí
 - politická perspektiva
 - zvýšení popularity politické straně / politika

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- postup evaluace

- vstupy _ odhad možné investice do evaluace / parametrizace
- evaluační aktivity _ aplikovatelné nástroje _ kvantitativní průzkumy / rozhovory / pozorování / analýzy dokumentů / skupinové diskuse / případové studie / verifikace / analýza dat / analýza výsledků / vytvoření evaluační zprávy
- výstupy evaluace _ odhad potřeby nástrojů pro vyhodnocení evaluačních hypotéz
- výsledky evaluace _ konzistentně / relevantně hodnocené dopady evaluovaného projektu / události / vyhodnocení naplnění cílů
- dopady evaluace _ poznatky získané z evaluace / podněty pro změny

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- fáze evaluace

- přípravná _ stanovení styčné osoby / kontakt s evaluačním týmem / představení detailů projektu / události / stanovení evaluačních kritérií
- plánovací _ rozpočtová _ tvorba harmonogramu / časový rozsah / zajištění respondentů / zdrojů dat / zajištění místa konání / příprava dotazníků / expertní konzultace / pilotní šetření / zajištění techniky / vybavení
- realizační _ respektování harmonogramu / provedení výzkumu / ukončení / třídění dat / paralelní zpracování dat
- tvorba reportu / zprávy o evaluaci _ revize evaluačního dokumentu / vypořádání hypotéz / draft zprávy o evaluaci / tvorba prezentací / ukončení projektu

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- externality

- efekt přelévání _ produkce jednoho subjektu způsobuje nezamýšlené náklady / přínosy jiným subjektům
 - faktor vyvolávající tržní selhání
 - > Coaseho teorém _ optimální efektivita v případě vzájemného odškodňování
- kultura jako veřejný statek
- vnější okolnosti / dopady
 - jako argument dlouhodobě nepřesvědčivé
 - > přítomny v řadě kreativních průmyslů
- kultura jako záslužný statek
 - společensky žádaná hodnota

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- vstupní

- pozitivní _ kulturní hladina obyvatelstva / kapacita trhu kulturními statky / sociální skladba / úroveň kulturní / dopravní infrastruktury / prostorové faktory / kvalita hmotného kulturního dědictví / kulturní parametry urbánního / krajinného prostředí / dostupnost místa konání
- negativní _ přílišná formalizace čerpání veřejných prostředků / nejasná legislativa / nevhodné geografické umístění / nekvalitní dopravní infrastruktura / nevhodné mediální prostředí

- kultura jako externalita

- pozitivní vliv na jedince / společnost
- zvyšování rozvoje ekonomiky

- výstupní ~ kvalitativní side effects / multiplikátory

- negativní _ násilná kultura / poškozování životního prostředí / etc.

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- side effects / multiplikační efekty
 - kvantifikovatelné
 - nepřímé efekty
 - změny v ekonomice založené na produkci subdodavatelů
 - odvozené efekty
 - změny v ekonomice založené na výdajích zaměstnanců dodavatelů zboží
 - viz přednášky č. 11/12
 - kvalitativní
 - rozvoj infrastruktury / investice do veřejných prostor / ochrana životního prostředí / zvýšení atraktivity místa / image lokality / zvýšení kulturní úrovně / návazné aktivity / zvýšení životní úrovně obyvatel / nové podnikatelské příležitosti / vyšší kvalita vzdělávání / benefity přítomnosti kulturních / kreativních průmyslů

Vnitřní a externí evaluace, ekonomická evaluace v rámci kulturní organizace, externality, side effects, příklady z praxe

- literatura / zdroje:

PATOČKA, J. A KOL. (2017). Evaluace v kultuře. Ekonomické hodnocení kulturních událostí a festivalů. Professional Publishing.

WILLIAMS, M., & BOWDIN, G. A. (2007). Festival Evaluation: An Exploration of Seven UK Arts Festivals. Managing Leisure.

DOLEŽAL, J., MÁCHAL, P., & LACKO, B. a. (2012). Projektový management dle IPMA. Praha: Grada Publishing.

SHISHKOVA, V. (2017). Look, I'm Priceless! Handbook on How to Assess Your Artistic Organisation.

GINSBURGH, Victor A. (2012). The economics of art and culture. Brussels: Ecares.

European Court of Auditors (ECA). (2015). Performance Audit Manual 2015.

Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

